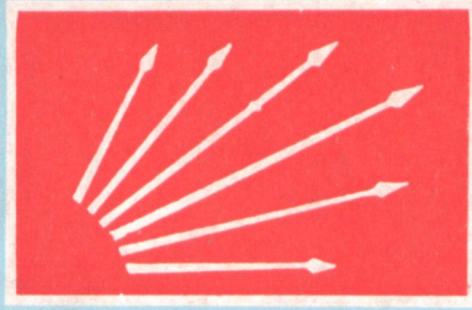

C. H. P. Tüzüğü

6-214
972

T.B.M.M

DDC:
YER: 76-214
YIL: 1972
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 76-438

KÜTÜPHANESİ

C. H. P. Tüzüğü

T. B. M. M.
Kitaplığı

Es. No. : 1972. 3159

Deniz : S. P. 28/2. a

30 HAZİRAN — 2 TEM-
MUZ 1972 GÜNLERİNDE
TOPLANAN CHP XXI.
KURULTAYINDA YAPI-
LAN DEĞİŞİKLİKLER
LE YENİDEN BASIL-
MIŞTIR.

İ L K E L E R

Madde 1 — Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Halkçı, Devletçi, Lâ-ik ve Devrimci siyasal bir kuruluştur.

Kurucusu ve Ebedî Başkanı Mustafa Kemal ATATÜRK'tür.

Merkezi Ankara'dadır.

Partinin ilkelerini gösteren «ALTIOK» lu bir özel işareti vardır.

Madde 2 — Cumhuriyet Halk Partisinin amacı; toplum ve devlet düzenini ve kamu faaliyetlerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ve özel kanunlarına göre mahalli idareler seçimleri yoluyla yönetmek, denetlemek ve etkilemek için, Tüzüğü ile Programında ve yetkili parti organlarının kararlarında yer alan ilke ve belirli görüşlerini millete benimsetmek ve beğendirmek suretile Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve kanunları içerisinde çalışarak, memleket ve milletin selâmet ve refahına hizmet etmektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜYELER

Madde 3 — A) Cumhuriyet Halk Partisine:

a — Kurtuluş Savaşına aykırı amaçlar güden kuruluşlara girmemiş bulunan,

b — Partinin ilkelerini, Programını ve Tüzüğünü benimseyen, kadın erkek her vatandaş üye olabilir.

B) a — Türk vatandaşı olmayanlar,

b — Reşit olmayanlar,

c — Kısıtlı olanlar,

d — Kesin olarak mahkûm oldukları bir suçtan dolayı T.B.M.M. üyeliğine seçilme yet-

terliğini kaybetmiş olanlar,

e — Lise veya eşidi veya daha alt kademedeki öğrenim kurumlarında öğrenci olanlar,

f — Memurlar,

g — Kamu iktisadi teşebbüslerinin ve özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş bankaların ve teşekküllerin yönetim ve denetim işlerinde çalışanlar ile aylıklı ve yevmiyeli memurları ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların merkez kurullarında görev alanlar,

h — Başka bir partinin üyesi bulunanlar, Cumhuriyet Halk Partisine üye olamazlar.

C) Üniversite öğretim üyeleri ve öğretim üyesi yardımcıları partinin merkez karar organları dışında görev alamazlar.

D) Seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisi aday listelerinde bulunan ve bağımsız olmayan memurlar, seçimi kazanırlarsa derhal Parti üyesi olurlar.

Madde 4 — Partiye üye olmak isteyen vatandaşın, Partinin ilkelerini, programını ve tüzüğünü kabul ettiğini ve onların hükümlerine uyacağını belirten bir yüklenme belgesi alınır. Vatandaş, üyelik haklarını dürüst kullanacağına ve payına düşen bütün görevleri yerine getireceğine şeref sözü verir.

Partiye üye kaydı, devamlı olarak oturduğu ilçe örgütüne yapılır. Doğrudan il veya

merkez örgütlerince yapılan üyeliğe kabul işlemleri hemen ilgili ilçe örgütüne bildirilir. Üyelik için başvuran kimseye bir alındı belgesi verilir.

Bir kimse, bütün yurttan yalnız bir ilçeye kaydolunabilir.

Üye olma isteminin reddi, veya bir ay içerisinde bir karar alınmaması halinde ilgili, sırasıyla üst kurullara başvurabilir. Merkez Yönetim Kurulunun kararı kesindir.

Partiye üye olma istemleri, sebep gösterilmeksizin reddedilebilir.

Partiden ayrılmış kimseler ile başka partilerin üyesi iken ayrılmış olanlardan TBMM üyeliği, il belediye başkanlığı, partilerin merkez karar, yönetim ve disiplin organları başkan ve üyeliği veya il yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların yahut TBMM üyeliği veya il belediye başkanlığı seçimlerine aday olarak katılanların partiye kayıtları, ilgili il yönetim kurulunun düşüncesi alınarak, Merkez Yönetim Kurulu kararıyla yapılır. Bu maddenin ikinci fıkrası uyarınca kaydı yapılan bir üye-

nin, parti amaçlarına yararlı olamayacağı kamısına varan Merkez Yönetim Kurulu, kayıt tarihinden itibaren engeç üç ay içerisinde ilgili ilçenin düşüncesi ve ilin oluru alındıktan sonra, o üyenin kaydını silebilir.

Her ilçede ve ilde, ilçe ve il çevresindeki bütün üyelerin kayıtları bulunur. Kayıtların nasıl tutulacağı bir yönetmelikle düzenlenir.

Madde 5 — Bir partilinin üyelik için yasa ve tüzük kurallarına göre gereken nitelikleri bulunmadığı veya bu nitelikleri sonradan yitirdiği anlaşılırsa, il yönetim kurulunca kendisinden bilgi istenir. Onbeş gün içinde cevap alınmaz yahut cevap haklı bulunmazsa, il yönetim kurulunun önerisi ve Merkez Yönetim Kurulunun kararıyla o partilinin kaydı silinir.

Hükümete katılmama, hükümetten çekilme yahut ayrılma kararına uymayan partili bakanlar ile, 15. maddenin (F) bendinin son fıkrasına aykırı davranışta bulunanlar ve bütün seçimlerde partiden ayrılmaksızın başka partilerin adayı olanlar, partiden istifa etmiş sayılırlar ve Merkez Yönetim Kurulunun kararıyla kayıtları silinir.

Kaydı silinenler, bu karara karşı bildirim gününden başlayarak bir ay içinde Yüksek Disiplin Kuruluna başvurabilirler.

Yargı organlarının ve seçim kurullarının kararlarına uyularak kaydı silinenler, partinin hiçbir organına başvuramazlar.

Madde 6 — Partiden ayrıldığını yazıyla bildiren partilinin kaydı, imzasının kendisine ait olduğu saptandıktan sonra silinir.

Madde 7 — Her partili, kayıtlı olduğu yerin parti örgütüne bağlıdır.

Partili naklini yaptırmadıkça bir başka ilçenin üyesi olamaz.

Madde 8 — Parti üyeleri :

- a) Kanuna ve Tüzüğe göre ve takdir ettikleri miktarda partiye aidat verirler.
- b) Seçimlerde parti adaylarına oy vermeğe mecburdurlar ve onların kazanmalarını temin için çalışmakla vazifelidirler.

- c) Partinin ilkelerini ve programını ve hizmetlerini her vesile ve fırsattan faydalanarak vatandaşlara duyurup anlatmağa çalışırlar.
- d) Memleket meseleleri, mahalli kamu işleri ve bu konulardaki Parti çalışmalarıyla ilgilenip bu husustaki düşüniş ve görüşlerinden parti kurullarının ve partililerin faydalanmalarını sağlarlar.
- e) Üyesi olduğu parti kurullarının toplantılarına ve çalışmalarına katılırlar.
- f) Partide veya partinin kazandığı kamu hizmetlerinde üzerlerine aldıkları görevleri lâyıkiyle ifa etmekle, ayrılırken hizmetin icabettirdiğı devir muamelesini noksansız yapmakla ve kat'i

bir zaruret olmadıkça çekil-
memekle yükümlüdürler.

- g) Parti üyeliğini, parti görev-
lerini, partinin kendilerine
temin ettiği her türlü hiz-
metleri ne kendileri ve ne
de başkaları için hususi
menfaat vasıtası yapamaz-
lar

İKİNCİ BÖLÜM

PARTİ ÖRGÜTÜ

Madde 9 — Parti Örgütü :

- A) Merkez organlarından,
- B) İller örgütünden,
- C) Yardımcı kuruluşlardan,
- D) Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Belediye ve il genel meclislerindeki parti gruplarından,

ibarettir.

A — Merkez Organları :

- a) Kurultay,
- b) Parti Meclisi,
- c) Genel Başkan,
- d) Genel Sekreter ve Merkez Yönetim Kurulu,
- e) Kadın ve Gençlik Kolları Kurultayları,
- f) Merkez Kadın ve Gençlik Kolları Yönetim Kurulları,
- g) Yüksek Disiplin Kurulu,
- h) Merkez Denetçileri.

B — İller Orgütü :

- a) İl ve ilçe kongreleri (Merkez İlçeler dahil)
- b) İl ve İlçe Yönetim Kurulları (Merkez İlçe Yönetim Kurulu dahil)
- c) İl Disiplin Kurulu,
- d) Köy ve mahalle muhtarlık bölgele-
rindeki parti görevlisi ile birer yede-
ği,
- e) İl ve İlçe denetçileri.

C — Yardımcı Kuruluşlar :

- a) İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları Kongreleri,
- b) İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları Yönetim Kurulları.

D — Parti Grupları :

- a) T.B.M.M. Parti Grupları,
- b) T.B.M.M. Parti Grupları Yönetim Kurulları,
- c) T. B. M. M. Parti Grupları Disiplin Kurulları,
- d) İl Genel Meclisleri Parti Grupları,
- e) İl Genel Meclisleri Parti Grupları Yö-
netim Kurulları,
- f) Belediye Meclis'leri Parti Grupları,

**g) Belediye Meclisleri Parti Grupları
Yönetim Kurulları.**

Madde 10 — 9. maddenin «B» bendindeki iller örgütünün ve yardımcı kuruluşların kuruluşunda, parti görevlisi ve merkez ilçeler dahil, mülki örgüt esastır.

A) a — İlçe Yönetim Kurulları; ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, ilçe çevrelerindeki parti görevlilerinin, ilçe denetçilerinin, ilçe kadın ve gençlik kolları yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, il kongresine katılacak delegelerin,

b — İl Yönetim Kurulları; il yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, il disiplin kurulu başkan ve üyelerinin, il denetçisinin, kadın ve gençlik kolları il yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, Kurultaya katılacak delegelerin,

Adlarını, soyadlarını, doğum yerlerini ve tarihlerini, meslek ve sanatlarıyla ikametgâhlarını, o mahallin en büyük Mülkiye

Amirliğine, seçilmelerinden başlayarak bir hafta içinde yazı ile bildirirler.

- B) Genel Başkan; Parti Meclisi üyelerinin, Genel Sekreterin ve Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin, Yüksek Disiplin Kurulu başkan ve üyelerinin, Merkez denetçilerinin, Kadın ve Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin,

Adlarını, soyadlarını, doğum yerlerini ve tarihlerini, meslek ve sanatlarıyla ikametgâhlarını, İçişleri Bakanlığına, seçilmelerinden başlayarak bir hafta içinde yazı ile bildirir.

- C) (A ve B) bentlerinde yazılı görevlerde boşalma halinde, bu görevlere yedeklerden veya atanmak suretiyle gelenler için de aynı işlem yapılır.

Madde 11 — Parti örgütünde köy ve mahalle muhtarlık bölgelerindeki parti görevlileri ile yedekleri ilçelere, ilçeler illere, iller de Merkez Yönetim Kuruluna bağlıdır.

Yardımcı kuruluşlar da aynı sıra ile kendi ana kademelerine bağlıdırlar.

PARTİ GÖREVLİSİ, DELEGE SEÇİMİ VE KONGRELER

Madde 12 — A) PARTİ GÖREVLİSİ :

Köy ve mahalle muhtarlık bölgelerindeki partililer tarafından İlçe Kongresine delege olarak katılmak ve muhtarlık bölgesi parti işlerini yürütmek üzere bir parti görevlisi ve yedeği seçilir.

Aldığı oy sırasına göre, görevliden sonra gelen parti üyesi yedek görevli sayılır.

Köy ve muhtarlık bölgesi parti görevlileri ile ilçe kongresine katılacak delegelerin seçimi Parti Meclisince düzenlenecek bir yönetmeliğe göre yapılır. Bu toplantılarda parti görevlisi o muhtarlık bölgesindeki sandık başı görevlilerinin çalışmalarını da kapsayan ve o döneme ait olan bilgiler verir. Bundan sonra görüşmelere geçilir.

B) İLÇE KONGRESİ :

- a) Köy ve mahalle muhtarlık bölgesindeki parti görevlisinden, (Katılmaması halinde yedek görevliden)
- b) İlçe ve merkez ilçe çevresinde bulunan mahalle ve köy muhtarlıkları

rında en son genel milletvekili seçiminde partinin aldığı oy sayısı toplamının 50'ye kadari için muhtarlık bölgesi parti görevlisi; (51) den (100) e kadari için bir; (101) den (200) e kadari için ayrıca bir ve ondan sonra gelen her tam (100) sayı için birer olmak üzere seçilecek delegelerden,

(İlçe kongresi delege sayısı (600) ü geçtiği takdirde, partice o ilçede en son genel milletvekili seçiminde alınan oy sayısı toplamı (600) e bölünmek suretile her muhtarlık bölgesinden ilçe kongresine katılacak her delege için lâzım olan yeni sayı tesbit edilir. Bu yeni sayıya göre, her muhtarlık bölgesinden ilçe kongresine katılacak delegeler, birisi parti görevlisi olmak üzere, en çok oy alanlar arasından sıra ile tesbit edilir).

- c) Önceki olağan ilçe kongresince seçilmiş ve görev başında bulunan

İlçe Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinden,

d) O yıl ilçe kongresinden önce kongresini yapmış olan Kadın ve Gençlik Kolları İlçe Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinden,

e) İlçe denetçisinden, kurulur.

f) İlçe Yönetim Kurulu Başkanlığı yapmış olan partililer, başkanlığını yapmış oldukları ilçe kongresinin ve o ilin partili T.B.M.M. yeni ve eski üyeleri, o ile bağlı ilçe kongrelerinin fahri üyesidirler. Fahri üyeler, katıldıkları kongrelerde konuşabilirler, oy kullanamazlar.

C) İL KONGRESİ

a) İlçe kongrelerince, (merkez ilçe dahil) son genel milletvekili seçiminde kendi çevrelerinde Partinin aldığı oy sa-

yısının her tam ikiyüzel-
lisi için tüzüğün 15. mad-
desinin (D) bendinin (e)
fıkrasına uygun olarak
seçilecek birer delege-
den,

(İl kongresine seçilen
delege sayısı (1000) i
geçtiği takdirde, parti-
nin o ilde en son genel
milletvekili seçiminde al-
dığı oy sayısı toplamı
(1.000) e bölünmek su-
retiyle her ilçeden il
kongresine katılacak her
delege için lâzım olan
sayı tesbit edilir.

Bu yeni sayıya göre,
her ilçenin, İl kongresi-
ne göndereceği delege
sayısı, Tüzüğün 15. mad-
desinin (D) bendinin
(e) fıkrasına uygun ola-
rak hesap edilir ve bu
sayıya göre en çok oy

- alanlar delege olurlar).
- b) İl kongresince seçilmiş ve görev başında bulunan İl Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinden,
 - c) İl Disiplin Kurulu Başkan ve üyelerinden,
 - d) O ilden seçilen partili T.B.M.M. üyelerinden,
 - e) İl denetçisinden,
 - f) İlçe kongrelerince seçilmiş ve görev başında bulunan İlçe Yönetim Kurulu başkanlarından,
 - g) O yıl içinde İl kongresinden önce, kongresini yapmış olmak şartıyla, İl Kadın ve Gençlik Kurulu Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleriyle yardımcı kol'lar İlçe kongrelerince seçilmiş ve görev başında bulunan kadın ve gençlik kolu ilçe yönetim kurulu baş-

kanlarından,
kurulur.

h) İl Yönetim Kurulu Başkanlığını yapmış olan partililer, başkanlığını yapmış oldukları İl kongresinin ve o ilin T.B.M. M. üyeliğini yapmış olan partililer, üyeliğini yapmış oldukları ilin İl kongresinin, fahri üyesidirler.

Fahri üyeler, katıldıkları kongrelerde konuşabilirler, oy kullanamazlar.

D) İlçe ve İl kongreleri delegelerinin süreleri, kendilerini seçen kongrenin gelecek olağan toplantısına kadardır.

Madde 13 — Kongrelerde memleket meseleleri, mahalli kamu işleriyle parti çalışmaları hakkında görüşmeler yapılır ve kararlar alınır.

Her kongre, adını taşıdığı kademelerin üst karar mercii ve denetleme organıdır.

Kongrelerin üst kademeleri ilgilendiren istekleri ile kamu işlerine taallük eden dilekleri yeni Yönetim Kurulunca ilgili mercilere ulaştırılır.

Kongreler, yıllık toplantılarında, adını taşıdığı kademe ile alt kademelerin çalışmalarını ve malî durumlarını inceleyerek kararlar alır.

Kongreler, yeni Yönetim Kurullarına, çalışma dönemi için direktif verirler.

Madde 14 — İlçe ve İl kongreleri ile muhtarlık bölgesi parti görevlisi ve delege seçimleri iki yılda bir defa yapılır. İlçe kongrelerinin ve muhtarlık bölgesi seçimlerinin tarihlerini, iklim şartlarına göre ve İlçe Yönetim Kurulları ile danışarak İl Yönetim Kurulları; İl kongrelerinin tarihlerini de aynı esaslara göre Merkez Yönetim Kurulu tesbit eder.

Kongreler, üyelerden beşte birinin isteği veya İl Yönetim Kurulunun veya Merkez Yönetim Kurulunun kararı ile olağanüstü toplanırlar.

Kongrelerin toplantı yeri, tarihi ve gün-

demo yönetim kurulunca en geç bir hafta önce üyelere ve fahri üyelere bildirilir.

Olağanüstü kongrelerde, görev başında bulunan yönetim kurulu düşürölüp, yerine yenisi seçilemez. Ancak, Tüzüğün 19. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı haller bu hükmün dışındadır.

Partinin genel politikası ve bölge ihtiyaçları üzerinde konuşulmak üzere, en az yılda bir kere, il ve ilçelerde halka açık toplantılar yapılır.

Bu toplantılar bir yönetmelikle düzenlenir.

Madde 15 — A) Kongrelerin üye tam sayısı delegelerle tabii üyelerin toplamıdır.

Kongrenin toplantı yeter sayısı, kongre üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda, toplantı yeter sayısı bulunmazsa kongre, ertesi günden başlayarak en geç (7) gün içinde uygun bir güne bırakılır. Bu erteleme ilgililere duyurulur ve o gün toplantıya katılanlarla yetinilir.

Kongrenin karar yeter sayısı, toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

B) Kongre, kendi yönetim kurulu başkanı, yokluğunda sekreter üye tarafından açılır ve kongre kendine partililer arasından bir başkan ve üyeler arasından bir ikinci başkan ve lüzumu kadar kâtip seçtikten sonra gündemindeki konuları görüşmeğe başlar.

Kongre, gündemine ilâveler yapabileceği gibi, kendi kademesinin ve üst kademe yönetim kurulu ve Merkez Yönetim Kurulunun istediği konuları da görüşür.

C) Üst kongre için tesbit edilen tarihe kadar kongresini yapmayan alt kademe, üst kademe kongresine katılamaz.

D) Olağan ilçe kongresi, gündemindeki konuları görüştüktan sonra delegeler, tabii üyeler ve partililer arasından :

a — İl kongresine delege sıfatıyla katılma yetkisine de sahip olmak üzere İlçe Yönetim Kurulu Başkanını,

b — İlçe Yönetim Kurulu üyelerini,

c — Gelecek İlçe kongresine delege sıfatıyla katılma yetkisine de

sahip olmak üzere ilçe denetçisini,

d — Tüzüğün 36. maddesine göre İlçe Yönetim Kuruluna üye olarak katılacak, kongresini yapmış İlçe Kadın Kolları temsilcisi ile kongresini yapmış İlçe Gençlik Kolları temsilcisini,

e — İl kongresine katılacak delegeleri, gizli oyla seçer ve başkanlık divanınca kapanır.

(İl kongresine katılmak üzere Tüzüğün 12. maddesine göre tesbit edilecek delege sayısının ilki İlçe Yönetim Kurulu Başkanına, ikincisi «kongresini yapmış olmak şartı ile» Kadın Kolları İlçe Yönetim Kurulu Başkanına ve üçüncüsü «kongresini yapmış olmak şartı ile» Gençlik Kolları İlçe Yönetim Kurulu Başkanına ayrılır. Geriye kalan sayı için delege seçimi yapılır ve en çok oy alanlar sıra ile delege seçilmiş olurlar.)

E) Olağan İl kongresi, gündemindeki konuları görüştikten sonra, delegeler, tabii üyeler ve partililer arasından :

a — Kurultaya delege sıfatıyla katıl-

- ma yetkisine de sahip olmak üzere İl Yönetim Kurulu Başkanını,
- b — İl Yönetim Kurulu üyelerini,
- c — İl Disiplin Kurulu üyelerini ve yedeklerini,
- d — Gelecek İl kongresine delege sıfatıyla katılma yetkisine de sahip olmak üzere il denetçisini,
- e — Tüzüğün 36. maddesine göre, İl Yönetim Kuruluna üye olarak katılacak, kongresini yapmış İl Kadın Kolları temsilcisi ile, kongresini yapmış İl Gençlik Kolları temsilcisini,
- f — Kurultaya katılacak delegeleri, gizli oyla seçer ve başkanlık divanınca kapanır.

(Kurultaya katılmak üzere, Tüzüğün 20. maddesine göre tesbit edilecek delege sayısının ilki İl Yönetim Kurulu Başkanına, ikincisi «kongresini yapmış olmak şartı ile» Kadın Kolları İl Yönetim Kurulu Başkanına ve üçüncüsü «kongresini yapmış olmak şartı ile» Gençlik Kolları İl Yönetim Kurulu Başkanına ayrılır. Geriye kalan sayı için delege seçimi yapılır

ve en çok oy alanlar sıra ile delege seçilmiş olurlar).

F) Kongrelerin ve seçimlerin usulüne ait itirazlar, kongre süresince başkanlık divanına yapılır. Kongrelerin ve seçimlerin esasına ait itirazlar kongrenin kapanmasından sonraki üç gün içinde ve gerekçeli olarak üst kademe yönetim kuruluna yapılır. Üst kademe yönetim kurulunca bu itirazlar en geç 15 gün içinde ve herhalde kendi kongresinden önce karara bağlanır. İlçe kongrelerine ve seçimlerin esasına ait itirazlar üzerine üst kademe yönetim kurulu kararına karşı ilgililer üç gün içinde Merkez Yönetim Kuruluna başvurabilir. Merkez Yönetim Kurulu bu müracaatları en kısa zamanda karara bağlar. Merkez Yönetim Kurulunun bu itirazlar üzerine vereceği kararlar kesindir.

Her kademedeki kongreler ve seçimlerle ilgili itirazlar, Tüzük hükümlerine göre, yetkili kurullarca kesin karara bağlanmadıkça yargı organlarında dava konusu yapılamaz ve tedbir isteminde bulunulamaz.

G) Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri kendi kademe kongrelerinde ancak ibradan

sonra kararlara ve seçimlere katılırlar. Fakat alt kademe kongrelerine delege olarak katılmazlar.

H) Kongrelerde görüşme ve seçim usulleri, yönetmelikle düzenlenir.

İL VE İLÇE YÖNETİM KURULLARI

Madde 16 — A) Yönetim Kurulları (Başkanlar ve Tüzüğün 36. maddesine göre seçilen yardımcı kollar temsilcileri dahil) ilçelerde 7 - 11, illerde 11 - 15 üyeden kurulur.

Yönetim Kurullarının süresi, kongrelerin ce yenilerinin seçilmesine kadar devam eder. Seçimden sonra eski yönetim kurulu işini hemen yeni yönetim kurullarına devreder ve yeni yönetim kurulu ilk görevine başlar.

Yönetim kurulu başkanlıklarında boşalma halinde, gelecek olağan kongreye kadar yenisi, yönetim kurulu üyeleri veya partililer arasından yönetim kurulunca seçilir.

İkinci derecedeki kan ve sıhri hısımlar ile karı ve koca aynı (yardımcı kurullar dahil) yönetim kurulunda ve bir kimse iki yönetim kurulunda başkan ve üye olamaz.

B) Kadın ve Gençlik Kolları Yönetim Kurulları (başkanlar dahil) ilçelerde 5 — 11, illerde 7 — 15 üyeden kurulur.

Bu kurulların süresi, kongrelerince yenilerinin seçilmesine kadar devam eder. Seçimden sonra eski yönetim kurulu işini hemen yeni yönetim kuruluna devreder. Ve yeni yönetim kurulu görevine başlar.

İL VE İLÇE YÖNETİM KULLARININ GÖREVLERİ

Madde 17 — Yönetim Kurulları :

- a) Tüzük hükümlerine, kongrelerinin kararlarına ve üst kademelerin verdiği talimata uygun olarak çalışmalarını düzenler ve alt kademelerin ve ken dilerine bağlı yardımcı kolların çalışmalarını sağlar.
- b) Bölgelerindeki mesleki teşekküllerle, kamu müesseselerinde seçimle görev almış bulunan partililerle işbirliği yaparak bu teşekkül ve müesseselerin başarılarını sağlamağa çalışırlar.
- c) Bütün seçimlerde partinin kazanması-

- na çalışırlar ve partiye düşen kanuni görevleri yerine getirirler.
- d) Parti aidatını toplarlar, partiye gelir sağlarlar.
 - e) Üye kayıt defterini, karar defterini, gelen ve giden evrak defterini, gelir ve gider defterini tutarlar. Üye kayıt defteri ile gelir ve gider defterinin sahifelerini ve kaç sahifeden ibaret olduklarını notere tasdik ettirirler.
 - f) İlçe yönetim kurulları, ikişer nüsha olarak düzenlenen partiye giriş beyan namelerinin birer nüshasını özel bir dosyada saklarlar. Birer nüshasını da il yönetim kuruluna gönderirler. İl yönetim kurulları da, ilçelerden gönderilen nüshaları her ilçe için ayrı ayrı düzenlenen özel dosyalarda saklamak zorundadırlar.
 - g) İl Yönetim Kurulu, muhtarlık bölgelerinden seçilecek delege sayısını her bölge için 12. maddenin (B) bendi hükümlerine uygun olarak tesbit edip, delege seçimlerine başlanmadan en az onbeş gün önce ilçelere bildirir. De-

lege seçimlerinin bu çizelgeye ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmasını denetler.

- h) İl Yönetim Kurulu, altı ayda bir, ilçe yönetim kurulu başkanları ve temsilcileri, yardımcı kuruluşlar il ve ilçe yönetim kurulu başkanları, ilin TBMM üyeleri, partili belediye başkanları ve belediye meclisi, il genel meclisi üyeleriyle toplanarak, il ve ilçelerdeki parti propaganda ve çalışmalarını düzenleyen bir program yaparlar. Bu programın bir örneği Genel Sekreterliğe gönderilir. Bir sonraki toplantıda, geçen altı aylık uygulama gözden geçirilir. İl Yönetim Kurulu, bu programların uygulanmasını sağlayıcı tedbirleri alır.

Madde 18 — Yönetim Kurulları, seçimden sonra başkanın başkanlığında toplanarak içlerinden gizli oyla bir sekreter ve bir sayman seçerler.

Yönetim Kurulları, aşağıdaki esasları da gözönünde bulundurarak üyeleri arasında iş bölümü yaparlar.

- a) Başkan, bulunduğu kademe çevresinde, partinin temsilcisidir. Bu sıfatla kademesi adına parti teşkilâtı ile, resmi makamlarla ve üçüncü şahıslarla haberleşir, temaslar yapar. Parti çalışmalarıyla kamu işlerini takip ederek gereken tedbir ve teşebbüslerin alınmasına âmil olur.
- b) Sekreter, partinin yazı işlerini yürütür. Alt kademelerin çalışmalarını takip eder ve gereken hususlara ilgililerin dikkatini çeker. Kademe çevresinde propaganda işlerini düzenler. Üye sayısının ve parti taraftarlarının çoğalmasına çalışır. Üye kayıt defteri ile karar defterinin, gelen ve giden evrak kayıt defterinin zamanında ve muntazam tutulmasından yönetim kuruluna karşı sorumludur. Başkan bulunmadığı zaman ona vekillik eder.
- c) Sayman, kendi kademesinin mali işlerini yürütür, alt kademelerinkini denetler. Gelir ve gider defterinin zamanında ve muntazam tutulmasından yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Madde 19 — Yönetim Kurulları, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplanmaya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Özürsüz üst üste mutad üç toplantıya gelmeyen başkan ve üye, yönetim kurulu kararı ile görevinden affedilir. Görevinden affedilen üye sırası ile üst kurullara başvurabilir. Merkez Yönetim Kurulunun kararı kesindir.

Üst Yönetim Kurulu, görevini yapmayan alt kademe başkan, sekreter, sayman ve kurulun önce yazılı olarak dikkatini çeker. Buna rağmen görevini yapmamakta devam eden başkan, sekreter, sayman ve kurulu görevinden affeder. Kurulu görevinden affetmişse geçici Yönetim Kurulu furar ve en geç 45 gün içinde o kademe kongresinin toplanmasını sağlar. Bu süre içinde kongre için yeni delegeler seçilmemiş ise, kongre eski delegelerle toplanır ve yönetim kurulunu seçer.

Görevinden affedilen İlçe ve İl Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri Merkez Yönetim Kuruluna bir ay içinde itirazda bulunabilirler. Merkez Yönetim Kurulu kararı kesindir.

Hizmetten affedilen başkan, sekreter, say-

man veya yönetim kurulu ,yaptığı itirazın sonucunu beklemeksizin görevini devreder.

Merkez Yönetim Kurulu gerekli görürse, ikinci fıkra hükmünü bütün kademeler ya da yardımcı kuruluşlar hakkında uygulayabilir. Ancak, gerek dikkatini çektiği ve gerekse görevden ayırarak yeni atamalar yaptığı durumlarda, yaptığı işlemi ilgili kademenin bağlı bulunduğu üst kademeye bildirir.

KURULTAY

Madde 20 — Kurultay, Partinin genel kongresidir.

Kurultay :

- A — a) Genel Başkandan,
b) Parti Meclisi üyelerinden,
c) Yüksek Disiplin Kurulu Başkan ve üyelerinden,
d) T.B.M.M.'nin partili üyelerinden ve partili bakanlardan,
e) Kadın ve Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulları Başkan ve üyelerinden,
f) İl kongresince seçilmiş ve görev başında bulunan İl Yönetim Kurulu Başkanlarından,

- g) Kongreleri tarafından seçilmiş ve görev başında bulunan Kadın ve Gençlik Kolları İl Yönetim Kurulu Başkanlarından,
- h) İl kongrelerinin, seçim kanunları gereğince, o ile mürettep T.B.M.M. üye sayısının iki katı olarak ve Tüzüğün 15 inci maddesinin «E» bendinin (f) fıkrasına uygun şekilde seçeceği delegelerden,
- kurulur.

Taşıdıkları sıfatlar dolayısıyla (a, b, c, d ve e fıkralarında yazılı olduğu üzere) Kurultay üyesi bulunan kimseler ayrıca il kongrelerince delege olarak seçilemezler.

B — Kurultayın üye tam sayısı yukarıdaki bendde yazılı olanlara göre hesap edilir.

Kurultayın toplantı yeter sayısı, Kurultay üye tam sayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda, toplantı yeter sayısı bulunmazsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda, toplantı yeter sayısı aranmaz.

Kurultay karar yeter sayısı, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

C) (A) bendinin (e), (f), (g) ve (h) fıkralarında yazılı Kurultay üyelerinin süresi, kendilerini seçen kongrenin gelecek olağan toplantısına kadardır.

D) Halen partili olan eski Genel Başkanlar ve Genel Sekreterler, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanları, TBMM Parti grupları başkanı ve başkanvekilleri, Başbakan ve Bakanlar Kurultayın fahri üyesidirler.

Fahri üyeler, Kurultayda konuşabilirler, oy kullanamazlar.

Madde 21 — Kurultay, Partinin en yüksek merciidir. Kurultay parti amacı, kanun ve tüzük hükümleri dairesinde bütün memleket meselelerini ve parti işlerini görür. Genel Başkanı, Parti Meclisi üyelerini ve Yüksek Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyelerini gizli oyla seçer.

Partinin kesin hesabını kabul veya reddeder. Parti Meclisini fora eder. Toplum ve Devleti ilgilendiren konulara kanun faaliyetleri ve Parti politikası hakkında genel nitelikte olmak

şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar alır.

Bütün partililer Kurultay kararlarına uyarlar.

Kurultay kararları ilgililere yazı veya ilan yolu ile duyurulur.

Madde 22 — Kurultay iki yılda bir toplanır.

Parti Meclisinin kararı yahut Kurultay üyelerinden beşte birinin yazılı istemi üzerine Kurultay, Merkez Yönetim Kurulunca olağanüstü toplantıya çağrılır.

Genel Başkan da, gerekli gördüğünde Kurultayı olağanüstü toplar.

Kurultayın gündemi, toplantı günü ve yeri; olağan toplantılardan otuz, olağanüstü toplantılardan enaz on gün önce ilgililere bildirilir.

Madde 23 — Kurultay, Genel Başkan tarafından açılır. Kurultay kendine toplantı süresi için bir başkan, iki başkanvekili ve sekiz kâtip seçer ve gündemindeki işleri görüşür.

Kurultayın gündemi Parti Meclisi tarafından hazırlanır. Gündeme Kurultayın üye sa-

vısının en az yirmide birinin teklifi ile diğer konular da alınır.

Kurultaya, iki Kurultay arasındaki parti çalışmalarına ve partinin mali durumuna dair raporlar sunulur.

Olağanüstü toplantının gündemi, isteyenler tarafından tesbit edilir. Olağanüstü toplantıda gündem dışı konuşulamaz.

PARTİ MECLİSİ

Madde 24 — Parti Meclisi :

- a) Genel Başkandan,
 - b) Kurultayca seçilen 40 üyeden,
 - c) Kurultayca seçilen bir Kadın ve bir Gençlik Kolu temsilcisinden,
- kurulur.

Madde 25 — Parti Meclisi, partinin amaçlarının gerçekleştirilmesinde ve parti işlerinde Kurultay'dan sonra en yüksek merkez karar organıdır.

Parti Meclisi, zorlayıcı sebepler dolayısıyla Kurultay'ın toplanamadığı hallerde, partinin hukuki varlığına son verilmesiyle program ve tüzüğünün değiştirilmesi dışında bütün kararları alabilir.

Hükümet kurmaya, hükümete katılmaya,

hükümetten çekilmeye veya ayrılmaya Parti Meclisi karar verir. Bu kararlarda, **Millet Meclisi Grubu Başkan ve başkanvekilleri ile Yönetim Kurulu üyeleri de oylamaya katılırlar.**

Parti programına ve Kurultay kararlarına uygun olmak şartıyla parti politikasını sap-tar, seçim bildirgelerini hazırlar ve ilan eder, bunların gerçekleştirilmesi ile ilgili tedbir ve kararları alır.

Parti örgütünün geliştirilmesi, çalıştırıl-ması ve denetlenmesi ile yönetim, propaganda ve seçim işlerini Parti Meclisi, Merkez Yöne-tim Kurulu eliyle yürütür.

Parti işlerini düzenleyen yönetmelikler de Parti Meclisi tarafından yapılır.

Parti Meclisi Merkez Yönetim Kurulunun hazırladığı bütçeyi inceler ve karara bağlar.

Parti Meclisi Genel Sekreteri ve Merkez Yönetim Kurulunu denetler.

Parti Meclisi Genel Sekreteri ve Merkez Yönetim Kurulu üyelerini üye tamsayısının salt çoğunluğuyla görevinden alabilir.

Genel Sekreter ve Merkez Yönetim Kuru-lunun denetlenmesi ile ilgili kararlarda ilgili-ler oya katılamazlar.

Parti Meclisi Kurultaya siyasi olaylar ve parti çalışmaları hakkında rapor sunar.

Parti Meclisi üyeleri, TBMM Parti Grupları Başkanlığı, başkan vekilliği ve üyeliği hariç iller örgütü ve yardımcı kuruluşlar yönetim kurullarında ve disiplin kurullarında görev alamazlar, il ve ilçe denetçisi olamazlar.

Madde 26 — Parti Meclisinin başkanı Genel Başkan'dır. Genel Başkanın bulunmadığı toplantılarda Parti Meclisi o toplantı için üyelerinden birini başkan seçer.

Parti Meclisinin gündemi Merkez Yönetim Kurulunca düzenlenir.

Genel Başkan ile en az beş üyenin görüşülmesini istediği konular da gündeme alınır.

Parti Meclisi en az üç ayda bir toplanır. Her toplantı sonunda gelecek toplantının günü ve yeri belli edilir.

TBMM Parti Gruplarının Başkanları ve başkanvekilleri ile Yönetim Kurulu üyeleri Parti Meclisinin toplantılarına katılırlar, ancak oy kullanamazlar.

Madde 27 — Genel Başkanın gerekli görmesi yahut parti meclisi üyelerinden üçte birinin yazılı istemi halinde de, Parti Meclisi toplantıya çağırılır.

Bu toplantıda, çağıranların düzenlediği gündem dışında kalan konular da Parti Meclisi kararıyla gündeme alınabilir, görüşülebilir.

Parti Meclisi üyeleri arasında boşalma vuku bulursa, bu üyeliklere partililer arasından yenileri seçilir.

GENEL BAŞKAN

Madde 28 — Parti Genel Başkanı, Kurultay tarafından gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğuyla seçilir.

Boşalma halinde, Merkez Yönetim Kurulu, Genel Başkanı seçmek üzere otuz gün içinde Kurultay'ı toplantıya çağırır.

Bu süre içinde Genel Başkanlık görevleri, Genel Sekreter tarafından yürütülür.

Madde 29 — Partiyi Genel Başkan temsil eder.

Genel Başkan, Disiplin Kurulu dışında kalan bütün parti örgütünün tabii başkanıdır. Oylamalara katılır.

Madde 30 — İ ve dış politika konularında, partiyi bağlayıcı demeç ve tebliğler ancak Genel Başkan veya görevlendireceği yetkililer tarafından yapılabilir.

Genel Başkan, i ve dış politika konularını ve mışterek çalışmaları gerektiren meseleleri görüşmek üzere, TBMM. Parti Gruplarının Başkanlarını, Başkanvekillerini, Yönetim Kurullarını, Parti Meclisini, Merkez Yönetim Kurulunu ve partili bakanları birlikte veya ayrı ayrı toplantılara çağırabilir.

Genel Başkan, lüzum grdüği hallerde, tayin edeceği gündemi görüşmek üzere, Merkez Yönetim Kurulunu toplar.

Parti hizmet ve çalışmalarının gerektirdiği tedbirleri alır.

Yetkili kurullarca verilen kararların ilgililerce tatbikine nezaret eder.

İlgililere ve parti teşkilâtına lüzum gördüğü tebliğleri yapar.

MERKEZ YONETİM KURULU

Madde 31 — Merkez Yönetim Kurulu Partinin merkez yönetim organıdır.

Merkez Yönetim Kurulu :

a) Genel Sekreterden,

b) 14 Merkez Yönetim Kurulu üyesinden, kurulur.

Genel Sekreter, Parti Meclisi tarafından ve kendi üyeleri arasından üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri de, Parti Meclisi tarafından ve kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilirler.

Madde 32 — Genel Sekreter, Merkez Yönetim Kurulunun başkanıdır.

Genel Sekreter, Merkez Yönetim Kurulu üyelerinden ikisini kendisine yardımcı seçer.

Genel Sekreter ve Merkez Yönetim Kurulu, çalışmalarından dolayı, Parti Meclisine karşı sorumludurlar.

Madde 33 — Merkez Yönetim Kurulu, ilk toplantısında aralarından birini Saymanlığa seçer ve üyeleri arasında iş bölümü yapar.

Madde 34 — Genel Sekreter, Merkez Yönetim Kuruluna alt görevlerin yerine getirilmesini sağlar.

Genel Sekreterlik parti örgütünün mü racaat ve haberleşme yeridir.

Genel Başkana ~~zaferan~~ Parti mahkeme-

lerde, devlet daire ve müesseselerinde ve üçüncü şahıslarla hukukî muamele ve münasebetlerde Genel Sekreter temsil eder. Bu temsile Genel Sekreter yardımcıları da yetkilidirler.

Genel Sekreter bulunmadığı zamanlarda Merkez Yönetim Kuruluna yardımcılardan hangisinin başkanlık edeceğini Genel Sekreter belli eder.

Sayman üye, Merkez Örgütünün mali işlerini yürütür ve iller örgütünün mali işlerini denetler.

Madde 35 — Merkez Yönetim Kurulu, Tüzük hükümlerine göre, Partiyi örgütlendirmek; örgütü geliştirmek ve denetlemek; Kurultay ve Parti Meclisi kararlarını yerine getirmek; Parti ilkelerini ve programını yaymak ve millete benimsetmek ve bunları temin için gereken bütün tedbirleri almakla görevlidir.

Merkez Yönetim Kurulu, her toplantısında, gelecek toplantı gününü belli eder. Özürsüz olarak üstüste üç toplantıya katılmayan üye, kurul kararıyla görevinden affedilir. Görevinden affedilen üye bu karara karşı Parti

Meclisine başvurabilir. Parti Meclisinin kararı kesindir.

Merkez Yönetim Kurulu; Parti çalışmaları ve siyasi olaylar hakkında Parti Meclisine izahat verir, Kurultaya sunulacak Parti Meclisi raporunun tasarısını hazırlar.

Parti Meclisince tasdik edilen bütçeyi tatbik eder, gereken işler için hazırladığı yönetmelik tasarılarını Parti Meclisinin tasdikine sunar.

Merkez Yönetim Kurulu, delege seçimlerinden itibaren bütün kongrelerin ve seçimlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygunluğunu denetler.

Olağan ve Olağanüstü Kurultayların toplanmalarıyla ilgili her türlü işlem ve hazırlık çalışmaları Merkez Yönetim Kurulunca yürütülür.

Merkez Yönetim Kurulu kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesine yardımcı olmak üzere, Parti Müfettişlerini görevlendirir. Parti Müfettişlerine Merkez Yönetim Kurulunca belli konularda gereken yetkiler verilebilir. **Parti müfettişlerinin** görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

Merkez Yönetim Kurulu, yılda iki defa Ankara'da her ilden başkan ve bir temsilcinin katılacağı İller Toplantısı ve yine yılda en az iki defa yurdu muhtelif bölgelere ayırarak o bölgelere dahil illerin yönetim kurulları ile ilçelerinden ikişer temsilcinin katılacağı Bölge Toplantıları tertip eder. Bu toplantılarda örgütün durumu, istek ve şikâyetleri ile partinin umumî politikası ve parti çalışmaları yönünden dilek ve temenniler ve gündeme alınması kabul edilecek sair konular görüşülür. Dileklerin yerine getirilip getirilmediği hususu bir sonraki toplantıda gündemin ilk maddesi olarak ele alınır.

YARDIMCI KURULUŞLAR

Madde 36 — Parti Yönetim Kurulları belli konular için ihtisas komisyonları ve büroları ile Danışma Kurulları kurarlar.

Parti Meclisi, belli bilim kollarından ya da çalışma alanlarından bilgi ve tecrübeleriyle tanınmış partili kişilerden bir Parti Yüksek Danışma Kurulu kurar. Bu kurulun üye sayısı on beşi geçemez. Kurul üyeleri Parti Meclisi toplantılarına katılırlar, oy kullanma yetkileri yoktur.

Merkez ve iller örgütünde Parti Meclisince hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre, partili gençlerden, gençlik kolları ve partili kadın üyelerden kadın kolları kurulur.

Kadın ve gençlik kolları parti örgütüne muvazi yardımcı örgüt olarak kurulurlar.

Kadın ve gençlik kolları, örgütünün tamamlanmış ve kongrelerinin yapıldığı her parti kademesinde, bağlı bulundukları ilçe ve il yönetim kurullarında ve Parti Meclisinde birer üye ile temsil edilirler.

Bu temsil, ana kademe kongresinde, kendisine bağlı yardımcı kollar kongrelerinin seçtiği üç aday arasından, seçim yolu ile olur.

Bu temsilciler, yardımcı kolların yönetim kurullarında görev alamazlar.

Yardımcı kolların başkanları veya onun mazereti halinde yönetim kurulunca seçilecek bir diğer üye, bağlı bulundukları ana kademe yönetim kuruluna tabii üye olarak katılırlar, fakat oy kullanamazlar. Bu tabii üye bir dönem içinde değiştirilemez.

ÖRGÜTLE İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER

Madde 37 — Kurultay ve kongreler için seçilen delegelere, kongre başkanlık divanının

ca hazırlanmış ve tasdik edilmiş tutanaklara ve seçim tasnifine istinaden yönetim kurulları başkanları tarafından belge verilir.

Kongrelerde veya Kurultayda delege ve üyelerin sıfatlarına yöneltilen itirazları incelemek üzere ad çekme ile 3 - 11 kişilik komisyon kurulur. Ad çekme Kurultay'da iller arasında, kongrelerde o kongreye katılan kademeler arasında yapılır. Bu suretle adları belli olacak iller veya kademelerin görevlendirecekleri delegeler, itirazları inceleme komisyonunu teşkil ederler. Komisyonca hazırlanan rapor üzerine umumi heyet karar verir. Delege ve üyelerin sıfatlarını yöneltilecek itirazların, başkanlık divanının kurulmasından hemen sonra ve gündemin öteki maddelerine geçilmeden önce ve yazılı olarak yapılması gerekir.

İlçe kongresi başkanlık divanı il kongresine ve il kongresi başkanlık divanı da Kurultaya gizli oyla seçilecek delege seçimine geçilmeden evvel Tüzüğün 12 ve 15'inci maddelerinin uygulanması için Parti Meclisince hazırlanan yönetmelikteki esaslara göre hesap edi-

len sayıda delege seçileceğini umumi heyete mutlakla bildirir.

Kongre başkanlık divanı o kademe kongresinde yapılan seçimlere ait tutanakları üç nüsha olarak tanzim ve tasdik etmekle yükümlüdür. O kademe yönetim kurulu başkanını, başkanlık divanınca tanzim ve tasdik edilmiş olan seçim tutanaklarını almak ve bunlardan birisini muhafaza ederek diğerlerini en çok onbeş gün içinde üst kademeye göndermek mecburiyetindedir.

Madde 38 — Kurultay ve kongre oturumları açıktır. Çoğunluk kararı ile gizli de olabilir.

Oturumlar için tutanak özeti yapılır. Kararlar ve seçim sonuçları bu özetlere yazılır. Tutanak özetleri, ilgili Kurultay'ın ve kongrelerin tasvibinden sonra, başkanlık divanınca imzalanır ve yönetim kurulları tarafından saklanır.

Madde 39 — Mali işlerle parti ilkeleri, programı ve tüzüğü ile ilgili yahut parti işlerinde veya genel politikada belli bir durum alınmasını gerektiren konular, bir komisyondan geçirildikten sonra Kurultayda görüşülür.

Kongrelerde, malî işler için aynı usul uygulanır.

Madde 40 — Karar, aksine hüküm bulunmayan hallerde, toplantıda hazır bulunanların çokluğu ile alınır. Oylar eşit ise başkanın bulunduğu taraf tercih edilir.

Madde 41 — Seçimler gizli oyla yapılır. Oy pusulaları elle yazılabileceği gibi basılı veya başka suretle çoğaltılmış da olabilir.

Seçimlerde oy sırasıyla en çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek sayılır. Eşitlik halinde ad çekilir.

Kurultay ve kongreler başkanlık divanlarını ve komisyonlarını aksine karar alınmadıkça açık oyla seçerler.

Madde 42 — Yedekleri de seçilen üyeliklerde boşalma halinde, yedekler oy sırasıyla göreve çağırılırlar.

Madde 43 — Kurultay üyeleri; Partili profesörler; belediye başkanları, o mahaldeki gazete başyazarları, belediye ve il genel meclisi üyeleri görevli oldukları çevrenin kademe kongrelerinde bulunabilir ve kendi görevleriyle ilgili konularla genel görüşmelerde söz alabilirler.

İlgili kademe ile üst kademe görevlilerine; Genel Başkan, Genel Sekreter ve yardımcılarıyla Merkez Yönetim Kurulu üyelerine ve Merkez Yönetim Kurulu'nun kongredeki temsilcisine gündemin her maddesi üzerinde; TBMM Grup Başkan ve başkanvekillerine ve partili bakanlara görevleriyle ilgili konularda istediklerinde öncelikle söz verilir.

DISİPLİN ORGANLARI

Madde 44 — Partinin disiplin organları şunlardır :

a) **İl Disiplin Kurulu:** İl kongresince, gelecek olağan kongrede yenisi seçilinceye kadar görev yapmak üzere seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden;

b) **Yüksek Disiplin Kurulu:** Kurultayca, gelecek olağan Kurultayda yenisi seçilinceye

kadar görev yapmak üzere seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden;

c) **TBMM Parti Grupları Disiplin Kurulları:** TBMM Parti Gruplarınca, her yasama yılı başında yenisi seçilinceye kadar görev yapmak üzere seçilen yedi asıl ve yedi yedek üyeden;

d) **TBMM Parti Grupları Birleşik Disiplin Kurulu:** Cumhuriyet Senatosu Disiplin Kurulu ile Millet Meclisi Disiplin Kurulundan;

e) **Birleşik Yüksek Disiplin Kurulu :** TBMM Parti Grupları disiplin kurullarından birisi ile Yüksek Disiplin Kurulundan, kurulur.

Disiplin kurullarında asıl üyeliklerde boşalma halinde, oy sırası ile yedekler çağırılır. İl Disiplin Kurulu üyeliklerinin tamamının boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar görev yapmak üzere Merkez Yönetim Kurulu, partililer arasından İl Disiplin Kurulunu seçer.

Disiplin kurulları ilk toplantılarında, aralarından bir başkan ve bir sekreter üye seçerler.

Birleşik Yüksek Disiplin Kurulu ve TBMM Parti Grupları Birleşik Disiplin Kurulu toplantılarında başkanlardan en yaşlısı ve sekreter üyelerden en genci, başkanlık ve sekreterlik görevlerini yaparlar.

Disiplin kurulu başkan ve üyeleri, bir başka disiplin kurulunda görev alamayacakları gibi; TBMM, Belediye ve İl Genel Meclisi Parti Grupları; Kurultay ve konşre üyelikleri hariç, partinin diğer organ, kurul ve görevlerinde bulunamazlar. Partiye bir hizmet bağı ile bağı olamazlar, partiden hiçbir suretle gelir sağlayamazlar. İkinci dereceye kadar kan ve civar hısımları aynı disiplin kurulu ile birleşik disiplin kurullarında görev alamazlar.

Disiplin kuruluna verilen partili, savunma süresi içinde ve en geç savunması ile birlikte gerekceli olarak disiplin kurulu üyelerinden yalnız birisi hakkında red isteğinde bulunabilir. Red isteğinin yerinde olup olmadığı kurulca öncelikle kesin karara bağlanır. Reddedilen üye bu karara katılamaz. Red isteğı kabul edilirse sırf bu konu için sıradaki yedek üye çağrılır.

Disiplin Kurulları üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile toplanır ve bulunanların salt çoğunluğu ile karar verirler.

Madde 45 — A — a) İl Disiplin Kurulu'na sevke, İl Yönetim Kurulu;

b) Yüksek Disiplin Kuruluna sevke, Merkez Yönetim Kurulu;

c) TBMM Parti Grupları Disip'in Kurullarına sevke, ilgilinin üyesi bulunduğu grubun yönetim kurulu;

d) TBMM Parti Grupları Birleşik Disiplin Kuruluna sevke, TBMM Parti Grupları Birleşik Yönetim Kurulu;

e) Birleşik Yüksek Disiplin Kuruluna sevke, Merkez Yönetim Kurulu ile ilgilinin üyesi bulunduğu grubun yönetim kurulundan oluşan Birleşik Yönetim Kurulu, yetkilidir.

B — Hakkında disiplin kovuşturması istenen kimsenin Parti Meclisi üyesi yahut Yüksek Disiplin Kurulu Başkan veya üyesi olması halinde ve TBMM üyelerinin 46. maddenin (b) bendinde açıklanan suçlarında Yüksek Disiplin Kurulu'na sevk kararı, Parti Meclisince ve üye tamsayısının salt ço-

ğunluğu ile alınır. Seçimler sırasında işlenen suçlarda, Parti Meclisi toplantı halinde değilse, sevk yetkisi Merkez Yönetim Kurulundur.

C — Siyasi Partiler Kanununun 111. maddesinin 3/A ve 3/B bentleri uyarınca, Cumhuriyet Başsavcısı tarafından partiden kesin olarak çıkarılması istenen parti üyesi, Merkez Yönetim Kurulunca derhal Yüksek Disiplin Kuruluna sevk edilir. Yüksek Disiplin Kurulu derhal toplanarak bu konuyu öncelikle görüşür ve en çok yedi gün içinde karara bağlar. Bu fıkra uyarınca Yüksek Disiplin Kuruluna sevk edilen partili, kurulun konuyu ele aldığı ilk toplantısında savunmasını yazılı veya sözlü olarak verebilir.

Cumhuriyet Başsavcısının istemi bir partili TBMM üyesi hakkında ise sevke yetkili kurul bu madde hükümlerine, görevli disiplin kurulu ise 46. madde hükümlerine göre tesbit olunur.

Madde 46 — a) İl çevresindeki partilerin işledikleri her türlü disiplin suçlarına, İl Disiplin Kurulu;

b) Parti Meclisi üyeleri, Yüksek Disip-

lin Kurulu, İl Yönetim Kurulu, İl Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, İl denetçisi ve partili il belediye başkanları tarafından işlenen suçlarla; partili TBMM üyelerinin Grup Disiplin Kurullarıyla Parti Grupları Birleşik Disiplin Kurulu ve Birleşik Yüksek Disiplin Kurulunun görevine girmeyen, yasama organıyla parti grupları resmi toplantıları dışında Parti tüzük ve programına, Kurultay ve Parti Meclisi kararlarına aykırı davranışlarından, partinin şeref ve haysiyetiyle bağdaşmayan söz, yazı ve eylemlerinden doğan suçlarına Yüksek Disiplin Kurulu;

c) Partili TBMM üyelerinin, yasama organı ve parti grupları içinde grup disiplinine, grup içyönetmeliklerine, grup tarafından alınmış bağlayıcı kararlara aykırı davranışlarından ve grubun şeref ve haysiyetiyle bağdaşmayan eylemlerinden doğan suçlarına ve grup üyelerinin birbirleriyle olan anlaşmazlıklarına ilgilinin üyesi bulunduğu grubun Disiplin Kurulu;

d) Partinin TBMM grubunun yetkileriyle ilgili veya Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi gruplarını beraberce ilgilendiren hal

ve eylemlerden yahut bir Cumhuriyet Sena-
tosu üyesiyle bir milletvekili arasındaki an-
laşmazlıklardan doğan suçlara TBMM Parti
Grupları Birleşik Disiplin Kurulu;

e) Partili TBMM üyelerinin yasama or-
ganı ve parti grupları içinde Parti tüzük ve
programına, Kurultay ve Parti Meclisi ka-
rarlarına aykırı hal ve eylemlerinden doğan
suçlara, Birleşik Yüksek Disiplin Kurulu,
bakar.

Disiplin Kurulları, kovuşturma isteyen
organın ceza istemi ile bağlı değildirler. An-
cak, istenilen disiplin cezasından daha ağırı-
nı veremezler. Savunmaya çağrı yazı ile olur.
Bu yazıda, kovuşturmayla konu olan disiplin
suçları ile uygulanması istenen disiplin ceza-
sı açıkça gösterilir. Savunma, yazılı veya söz-
lî olabilir. Savunma için süre, çağrı yazısın-
dan itibaren on gün, seçimlerde veya herke-
sin gözü önünde açıkça yahut yayın yoluyla
işlenen disiplin suçlarında ise üç gündür. Bu
süreyi geçirenler savunma hakkından vaz-
geçmiş sayılırlar.

Disiplin Kurullarının kararları gerekçeli
olur ve alınmasından itibaren engeç onbeş

gün içinde sevkeden kurul ile ilgiliye bildirilir. Taraflar İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı onbeş gün içinde Yüksek Disiplin Kuruluna başvurabilirler. İl Disiplin Kurulu dışındaki disiplin kurullarının kararları kesindir.

Disiplin kovuşturması yapılmasını gerektiren bir suçun işlendiğini haber alan sevke yetkili kurul, engeç otuz gün içinde bir karar vermek zorundadır. Disiplin Kurulları işin kendilerine gelmesinden engeç iki ay içinde konuyu karara bağlarlar. Bu süre içinde karar verilmezse, varsa tedbir kararı kendiliğinden kalkar.

Kurultayda ve kongrelerde, disiplin kurullarına sevk işlemleri ile disiplin kurullarının kararları hakkında görüşme yapılamaz, karar alınamaz.

Disiplin kurullarının çalışma usulleri, sevk işleminin nasıl yapılacağı ve savunma ile ilgili hususlar, Siyasi Partiler Kanunu ve Tüzük hükümlerine uygun olarak, Yüksek Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grupları Disiplin Kurullarının görüşü alınarak Parti Meclisince hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARTİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GRUPLARI

Madde 47 — Türkiye Büyük Millet Meclisinde partili Cumhuriyet Senatosu üyeleri (Cumhuriyet Senatosu Grubunu), partili Milletvekilleri de (Millet Meclisi Grubunu) teşkil ederler.

Bu iki grup üyeleri bir arada Partinin (Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunu) vücuda getirirler. TBMM Parti Grupları, yasama çalışmalarını parti politikasına uygun olarak yürütürler.

Partinin TBMM Grubuyla Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Gruplarının çalışmaları, görüşme ve seçim usulleri, yönetim kurullarının görev ve yetkileri tüzük hükümlerine uygun olarak, TBMM Grubunca yapılacak bir iç yönetmelikle düzenlenir.

Madde 48 — Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı, Partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunun Başkanındır.

Genel Başkan TBMM üyesi değilse TBMM Grubu kendisine bir başkan seçer.

TBMM Grubunun başkanı, üyesi olduğu yasama meclisindeki Parti Grubunun da başkanıdır.

TBMM Grubu Başkanının üyesi olmadığı yasama meclisindeki Parti Grubu, sadece başkanvekillerini seçmekle yetinir.

Grup Başkanvekilleri her toplantı yılı başında o yıl için seçilirler.

Grup başkanvekilleri yasama faaliyetlerinde Genel Başkanın yardımcısı ve görevlendirdiği konularda vekilidirler.

Grupların tabii sözcüsü, Grup Başkanıdır. Grup Başkanının bulunmadığı veya uygun görüldüğü zamanlarda Grup başkanvekilleri de sözcüdürler. Grup Yönetim Kurulları, belli konular için sözcüler seçebilirler.

Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Grupları, her toplantı yılı başında o yıl için 7 ilâ 9 kişilik birer Yönetim Kurulu seçerler. Her iki Yönetim Kurulunun üye sayısının uygunluğu TBMM Grupları İcüyönetmeliği ile düzenlenir. Partinin TBMM Grubu Yönetim Kurulu, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu

Grupları Yönetim Kurulları üyelerinden kurulur.

Madde 49 — TBMM. nin partili üyeleri:

- a) Meclis çalışmalarında partinin ilkelere ve programına ve Parti Grubu Genel Kurulunun kararlarına uymakla ve bunları desteklemekle yükümlüdürler.
- b) Makbul mazeretleri bulunmadıkça Meclis ve Grup toplantılarına ve komisyonlara katılırlar.
- c) Grupça karara bağlanmayan hallerde, Meclisteki konuşmalarında ve oy vermelerinde serbesttirler.
- d) Parti aidatından başka Gruba, Genel Kurulca belli edilecek miktarda yıllık para yardımı yaparlar.

Madde 50 — Bir grup üyesini Disiplin Kuruluna, partiden ve gruptan geçici veya kesin olarak çıkarma istemi ile sevkeden kurulun, ilgiliyi parti ve gruptaki görevlerinden disiplin kurulu kararı kesinleşinceye kadar uzaklaştırma yetkisi vardır.

Partiden ve gruptan kesin olarak çıkarma cezası dışında, bir disiplin cezası verilen

grup üyesinin, Parti tüzüğü ile TBMM grupları içyönetmeliği hükümlerine uyma ödevi devam eder.

Parti veya gruptan geçici çıkarma cezasına uğrayan grup üyesi ceza süresi içinde, partinin TBMM gruplarının çalışmalarına katılamaz, gruplara teklif yapamaz ve kendisine hiçbir görev verilemez.

Grup disiplin kurullarınca verilen gruptan kesin çıkarma kararı partiden de kesin olarak çıkarma sonucunu doğurur.

İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI

Madde 51 — İl Genel Meclisleri ve belediye meclislerindeki partili üyeler, bir grup teşkil ederler. Partili belediye başkanı, belediye meclisindeki parti grubunun tabii üyesidir. Ancak, bu grup kararı ile bağlı olmaz.

İl Yönetim Kurulu başkanı İl Genel Meclisi ve İl Belediye Meclisi parti gruplarının, İlçe Yönetim Kurulu Başkanı da ilçe çevresindeki Belediye Meclisi gruplarının tabii başkanıdır. Oy kullanırlar.

Parti grupları yeteri kadar üyeli yönetim kurulu seçerler. İl ve İlçe Yönetim Ku-

rule başkanlarının grup üyesi bulunmadığı hallerde bu gruplar, ayrıca bir başkan vekili seçerler.

Üye sayısı beşden az olan meclis üyeleri aralarından birini sözcü seçip toplu çalışarak fikirlerini ve görüşlerini savunurlar.

Madde 52 — Grup üyeleri parti ilkelerine ve programına uymakla, üst kademelerle kendi kongrelerinin kararlarını gözönünde bulundurmakla ve kendi gruplarının kararlarını yerine getirmekle yükümlüdürler. Bunlar dışında üyeler, çalışmalarında ve oy kullanmalarında serbesttirler.

Madde 53 — Parti üyelerinin 52 inci maddede yazılı mahalli idareler meclislerindeki çalışma usulleri özel yönetmeliklerle düzenlenir.

SEÇİMLERDE PARTİ ADAYLARININ TESBİTİ

Madde 54 — Partinin katılacağı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği seçimleri için partinin adayları, Parti Meclisince yapılacak yönetmelikle gösterilecek olan parti seçmenlerinin ve adaylarının katılacakları ve ka-

nun hükümlerine göre tertiplenecek bir ön-seçim sonucunda belli edilir. Bir kimse, belli bir seçim için en çok iki seçim çevresindeki önseçim ile merkez yoklamasında aynı zamanda aday olabilir.

Önseçimde adaylık için istekli sayısı, belli bir seçim sonucunda, belli bir seçim çevresinden çıkacak TBMM üyesi sayısından az olduğu takdirde, toplantı halinde ise Parti Meclisi değilse Merkez Yönetim Kurulu, uygun gördüğü sayıda önseçim adayı gösterebilir. Partinin göstermesi gereken aday sayısından az önseçim adayı bulunması halinde dahi herhalde Siyasi Partiler Kanununun 40. maddesinin ikinci bendinin dördüncü fıkrası gereğince önseçim yapılır.

İki seçim çevresinde önseçimi kazanıp aday listesine girmiş olanlardan, Merkez Yönetim Kurulunca tesbit edilecek süre içerisinde hangi seçim çevresini tercih ettiklerini Genel Sekreterliğe bildirmeyenlerin hangi seçim çevresine ait aday listesinde yer alacakları Parti Meclisince kararlaştırılır.

Partinin katılacağı TBMM üyeliği seçimlerinde Partice gösterilecek adayların yüzde

beşi Parti Meclisince tesbit edilir. Parti Meclisi bu adayların hangi seçim çevrelerinden gösterileceğini ve bunların aday listesindeki sıralarını ön seçimlerden önce serbestçe tayin eder. Ancak, bu fıkradaki işlemler konusunda, bu işlemler tamamlanmadan önce, Merkez Yönetim Kurulunca gösterilecek süre içerisinde Genel Sekreterlik ilgili İl Yönetim Kurulunun istişari mütalaâsını alır.

Birinci fıkrada söz konusu bir önseçimde aynı miktarda oy almış olanlar arasındaki liste sırası, Parti Meclisince tesbit edilir. Birinci fıkrada söz konusu bir önseçimin kanun gereğince iptal edilmesine karar verilmişse, bu seçim çevresindeki bütün adaylar ve bunların listedeki sıraları, Parti Meclisince tesbit edilir.

TBMM. üyeliği seçimlerinde, herhangi bir sebeple önseçimlerde tamamlanmayan aday sayısı kadar aday veya önseçim suretiyle kanunda gösterilen süre içinde Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesine imkân olmayan sayıda aday, Parti Meclisince tesbit edilir.

Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi Uyeliğı ve İl Genel Meclisi Uyeliğı seçimlerin de parti adaylarının nasıl seçileceğı ve yoklamasının nasıl yapılacağı, Parti Meclisince hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bu seçimlerde yasa gereğince gösterilebilecek yüzde on merkez adayını gösterme yetkisi, seçimin yapıldığı çevredeki yönetim kurulu-
lunundur. Yönetmelikte gösterilen hallerde bu yetki üst Yönetim Kurullarınca da kullanılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TETKİKLER, YAYINLAR VE PROPAGANDA

Madde 55 — Aşağıdaki hususlar partinin bütün Yönetim Kurullarının esaslı görevleridir.

- a) Umumi ve mahalli bütün memleket işleri ve ihtiyaçları ile siyasi olaylar ve görüşler üzerinde durup bu konularla partili partisiz bilgi ve ihtisas ve tecrübe sahiplerinin ilgilenmesini temin ederek esaslı bilgiler toplamak ve tedbirleri düşünmek;
- b) Partinin ilkelerini ve programını ve görüşlerini millete beğendirmek ve benimsetmek ve bunlar aleyhine yöneltilen propagandaları karşılamak;
- c) Karşı partilerin çalışmalarını takip etmek;
- d) Partinin üye sayısını ve taraftarlarını çoğaltmak.

Madde 56 — Parti örgütü 55. maddede yazılı hususların tahakkukunu sağlamak maksadiyle münasip yerlerde ve zamanlarda siyasi toplantılar tertip eder. Gazete, dergi, kitap gibi vasıtalarla yayımlar yapar.

Madde 57 — Her Yönetim Kurulu, bu bölüme konu olan hususlara dair yaptığı çalışmalarla, elde ettiği sonuçlara ait üst kademeye bir rapor verir.

Merkez Yönetim Kurulu, bu konulara dair bütün örgütün çalışmalarının sonuçlarını bir raporda toplar ve bunu Parti Meclisine verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

MALI İŞLER GELİRLER GELİR KAYNAKLARI

Madde 58 — Partinin gelir kaynakları şunlardır :

- 1 — Parti üyelerinden alınan yıllık veya aylık aidat,
- 2 — Partiye mensup TBMM üyelerinden alınan aidat,
- 3 — Adaylık için başvuranlardan önseçime veya yoklamaya girmeden önce alınan özel aidat,
- 4 — Parti yayınlarının satış bedelleri,
- 5 — Parti bayrağı, flâması, rozeti ve benzeri rumuzlarının satışlarından sağlanan gelirler,
- 6 — Parti hüviyet cüzdanlarının ve parti maktbuz, defter ve kâğıtlarının sağlanması karşılığında alınan paralar.

- 7 — Parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler,
- 8 — Partice tertiplenen balo, eğlence, müsamere, konser, spor müsabakası konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- 9 — Parti Meclisi kararı ile parti adına tertiplenen eşya piyangosu hasılatı,
- 10 — Parti mamelekinden elde edilen gelirler,
- 11 — Partiye yapılan bağışlar,
- 12 — Krediler.
- 13 — Kanun veya yasama meclisleri içti züklerine göre, Devletçe sağlanan yardımlar.

Yukarıdaki yedinci ve onuncu bentlerde yazılı gelirler dışında kalan gelirler için, vergi resim ve harç **ödenmez**.

Yedinci bentte yazılı parti lokalinin işletilmesinden elde edilen gelirler, ticari nitelik taşımayan işletme faaliyeti sonucunda sağlanmışsa bu gelirden de vergi, resim ve harç **ödenmez**.

Onuncu bentte yazılı gelirlerden partinin sahip olduğu ve ticari olarak işletilen basım-

evlerinin gelirleri ile partinin amaçları dışında sahip oldukları taşınmaz mallar ve amaçları içinde veya dışında sahip oldukları taşınmaz mallar ve amaçları içinde veya dışında sahip oldukları taşınmaz mallardan sağladıkları gelirler, vergi, resim ve harçlara ilişkin hükümlere tabidir. Onuncu bentte yazılı diğer gelirler, hiçbir vergi, resim ve harca tâbi değildir.

Yukarıda yazılı gelirler, partinin hangi örgüt kademesi, yardımcı kuruluşu veya görevlisi tarafından sağlanmış olursa olsun, Parti tüzel kişiliğine aittir.

Madde 59 — 1) Partiye üye olmak isteyen vatandaşın giriş aidatı alınmaz.

2) Partili her üye, aylık veya yıllık olarak ödemek üzere bir aidat yükümlünü kabul etmek zorundadır.

Bu aidatın yıllık miktarı en az (1), en çok (1200) lira olur.

Üye, vermeği kabul ettiği aidatın miktarını, kayıtlı bulunduğu örgüt kademesi baş-

kanlığına veya yardımcı kol başkanlığına yazı ile bildirerek artırabilir. Aidatı alacak olan örgüt kademesi veya yardımcı kol yönetim kurulu, üyenin vermediği kabul ettiği miktarda aidat ödeyecek durumda olmadığını tesbit ederse, aidat yükümlülüğü en az hadde kadar indirebilir.

Bir parti üyesinin partiye borçlu olduğu aidatın bir kısmını veya tamamını ödememiş olması, o üyenin, kongrelere ve Kurultaya delege seçilmesine, köy ve mahalle muhtarlık bölgelerindeki parti görevlisi ile yedeğinin seçiminde ve önseçim ve yoklamalarda oy kullanmasına, köy ve mahallelerdeki parti görevliliğine veya yedekliliğine seçilmesine hiçbir suretle engel olamaz. Bu kimse hakkında, partiden geçici çıkarma veya kesin çıkarmaya dair disiplin cezaları uygulanamaz.

Son takvim yılı için partiye borçlu olduğu aidatın tamamını ödememiş olanlar, ilçe ve il yönetim kuruluna başkan veya üye; Parti Meclisine üye; Disiplin Kurullarına üye, denetçi; belediye başkanı veya meclis üyeleri ile il genel meclisi ve Cumhuriyet Senatosu

Uyeleri ve Milletvekilleri seçimlerinde aday olamazlar.

T.B.M.M. UYELERİNİN AIDATI

Madde 60 — Partiye mensup TBMM üyelerinin ne miktar aidat ödeyeceği ve bu aidatın ne miktarının grup faaliyetlerine ve ne miktarının Parti Merkezine ayrılacağı TBMM Grubu kararı ile belli edilir.

Madde 61 — Adaylık için başvuranlardan önseçime veya yoklamaya girmeden önce alınacak özel aidat, aday yönetmeliklerindeki esaslara göre düzenlenir.

SATIŞ BEDELLERİ

Madde 62 — Parti yayınlarının, Parti bayrağı, flâması, rozeti ve benzeri rumuzların, parti hüviyet cüzdanlarının ve parti makbuz, defter ve kâğıtlarının satış bedelleri, Merkez Yönetim Kurulu kararı ile düzenlenir.

Parti binaları ile Parti Kurultay, kongre ve toplantılarının yapıldığı yerde parti bayrağı, flâması ve parti rumuzlarını taşıyan benzeri eşyanın satışı, ancak ilgili kademenin

Yönetim Kurulunun tesbit edeceği fiyatla ve makbuz karşılığında yapılır.

LOKAL İŞLETME GELİRLERİ

Madde 63 — Parti lokallerinin işletilmesinden ve parti kitaplıklarına girişten sağlanacak gelirler, benzeri yerlerdeki bedel ve ücretler dikkate alınarak ilgili yönetim kurullarının yapacakları tarifelere bağlanır.

BALO, EĞLENCE, MÜSAMERE, KONSER, SPOR MÜSABAKASI, KONFERANS GİBİ FAALİYETLER GELİRLERİ

Madde 64 — Partiye gelir sağlamak amacıyla (balo, eğlence, müsamere, konferans, konser, spor müsabakaları) gibi faaliyetler ve bunlara uygulanacak bedel, ilgili kademenin yönetim kurulu kararı ile tertip ve tesbit edilir.

PIYANGO GELİRLERİ

Madde 65 — Parti adına eşya piyangosu tertip etmek ancak Parti Meclisi kararı ile olur.

BAĞIŞLAR

Madde 66 — Parti için, bir gerçek veya tüzel kişiden bir yıl içinde alınacak bağış (5.000) lirayı veya bu kıymeti aşamaz.

Siyasi Partiler Kanununun 71. maddesi - nin birinci fıkrasında yazılı kurumlardan bağış istenilemez ve kabul edilemez.

Hiçbir bağış, bağışta bulunan veya yetkili vekiline ait olduğunu açıkca belirten bir belgeye dayanılmaksızın bağış olarak kabul edilemez.

KREDİLER

Madde 67 — Parti ihtiyaçları için kredi almak, ancak Parti Meclisi kararı ile olur. Siyasi Partiler Kanununun 71. maddesinin birinci fıkrasında yazılı kurumlardan kredi alınmaz.

DEVLETÇE SAĞLANAN GELİR

Madde 68 — Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesine göre, Partiye Devletçe sağlanan yardımın en az yüzde altmışı iller teşkilâtına dağıtılır.

Bu yardımın kullanılma ve dağıtım şekli Parti Meclisince hazırlanan bir yönetmelikle düzenlenir.

TAŞINMAZ MAL İKTİSABI

Madde 69 — Parti tüzel kişiliği adına taşınmaz mal iktisabı ve taşınmaz mallar üzerinde aynı haklara ilişkin tasarruflar Merkez Yönetim Kurulu kararına bağlıdır.

GELİR MAKBUZLARI

Madde 70 — Parti gelirleri, (her kademedeki parti organları ile her kademedeki yardımcı kollar dahil) Parti tüzel kişiliği adına makbuz karşılığında alınır.

Makbuzlar, Merkez Yönetim Kurulunca bastırılır ve örgüte dağılır.

Parti örgüt kademeleri kullandıkları makbuzların dip koçanlarını (kopyalarını) Merkez Yönetim Kuruluna iade etmek zorundadırlar. İade edilmeyen makbuz dip koçanları (kopyaları) dolayısıyla, örgüt kademeleri, Siyasi Partiler Kanunu gereğince Merkez Yönetim Kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar.

Makbuzların asıl kısımları ile dip koçanlarında aynı mütteselsil numara bulunur. Makbuz dip koçanlarının (kopyalarının) Parti Genel Merkezinde saklanma süresi beş yıldır.

Partiye gelir veren kimsenin adı, soyadı ve adresi makbuz ile dip koanında (kopyasında) açıkça belirtilir.

GİDERLER

Madde 71 — Partinin bütün harcamaları (her kademede ki parti organları ile, her kademede ki yardımcı kollar dahil) Parti tüzel kişiliği adına yapılır. Harcamalara ait müsbit evrak, ilgili kademelerce (yardımcı kollar dahil) beş yıl süre ile saklanır.

Yüz liraya kadar (100,— lira dahil) harcamaların müsbit evrak ile tevsiki zorunlu değildir.

Ancak, miktarı ne olursa olsun bütün harcamaların, ilgili kademe yönetim kurulunun kararına dayanması şarttır.

Parti örgütü, bağı bulundukları üst kademeye, kendisinin ve kendisine bağı alt kademelerin gelir ve giderleri hakkında altı ayda bir hesap vermekle yükümlüdür.

BÜTÇE VE KESİN HESAP

Madde 72 — Parti merkez örgütünün bütçesi ve her bütçenin kesin hesabı, her takvim yılı için Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanır. Bütçe, ait olduğu yıldan önce, kesin hesap ve bilançosu da o yıldan sonra, iki ay içinde Parti Meclisine sunulur.

İller ve ilçeler örgütünün bütçeleri, bu örgüt yönetim kurullarınca yapılır ve üst kademe yönetim kurulunun tasdiki ile tekemmül eder. İller ve ilçeler yardımcı kollarının bütçeleri bağlı bulundukları ana kademe yönetim kurullarının tasdiki ile tekemmül eder.

Madde 73 — İller ve ilçeler örgütünün geçen yıla ait kesin hesapları, kongrelerde kurulan hesap komisyonlarınca incelenir, bu hususta komisyonca düzenlenen rapor Kongreye sunulur.

Kesin hesabın kongrece kabulü ile eski Yönetim Kurulu ibra edilmiş olur.

İller ve ilçeler yardımcı kollarının geçen yıla ait kesin hesapları kendi kongrelerinde bulunan hesap komisyonlarınca incelenir. Bu hususta komisyonca düzenlenen rapor

Kongreye sunulur. Kesin hesabın kongrece kabultü ile eski Yönetim Kurulu ibra edilmiş olur.

Kongrece kabul edilen kesin hesabın yardımcı kolun bağlı bulunduğu ana kademeye sunulması zorunludur.

Madde 74 — Partinin Merkez Örgütü ile İl ve İlçe örgütünün ve yardımcı kollarının birleşik bütçe ve kesin hesapları Siyasi Partiler Kanununun 79. maddesi uyarınca Kurultayca karara bağlanır.

Merkez Yönetim Kurulunca düzenlenen bilanço Kurultayın onayına sunulur.

Madde 75 — Partinin Merkez Örgütü ile İl ve İlçe örgütünün ve Yardımcı Kolların bir önceki takvim yılına ait gelir ve giderlerini gösteren kesin hesapları ile bilanço her yılın nisan ayı içinde, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığını verilir.

Madde 76 — Her kademe, Parti Meclî since tesbit edilecek esaslara göre, gelirin den bir miktarını üst kademelere gönderir.

Madde 77 — Her kademedeki örgütün tahsilât, harcama, parti paralarının saklan-

ması ve her çeşit mali işlemleri CHP Hesap Yönetmeliği ile belirtilir.

Madde 78 — Parti adına mali taahhütlere girişmek, bankadan para çekmek, bir mal ve hak üzerinde tasarruf etmek veya bu hususlarda temsil yetkisi vermek için merkezde Genel Sekreter veya Genel Sekreter İdari Yardımcısı ile Sayman Üyenin, İller ve İlçeler ana kademe ve yardımcı kollar örgütünde Yönetim Kurulları Başkanı, bulunmadığı zamanlarda Sekreter üye ile Sayman üyenin imzaları şarttır.

Madde 79 — Mali işleri denetlemek üzere, Merkez örgütünde en az iki, İller ve İlçeler Ana Kademe ve Yardımcı Kollar örgütünde birer denetçi bulunur.

Merkez Denetçilerini Parti Meclisi kendi üyeleri arasından, İller ve İlçeler ana kademe ve yardımcı kollar örgütündeki denetçileri de kongreleri, bir Kurultay ve bir kongre devresi için seçerler.

Denetçiler, gelir ve giderleri devamlı olarak denetler ve sonuçlarını ilgili Yönetim Kurullarına bildirirler.

Merkez Denetçileri, her Parti Meclisi toplantısına, İl ve İlçe ana kademe ve yardımcı kollar denetçileri de kendi kademe kongrelerine kesin hesaplarla mali işler hakkında rapor verirler. İl ve İlçe denetçileri ayrıca mensup bulundukları ana kademele-re bağlı yardımcı kolların mali işlerini de denetler ve rapor verirler.

Madde 80 — Parti Merkezindeki yardımcı kollarla, il ve ilçelerdeki ana kademe'ler ve yardımcı kollar tarafından parti tüzel kişiliği adına bağita girilmesine ve yüküm yükletilmesine ilişkin esaslar Merkez Yönetim Kurulunca tesbit edilir. Bu esaslara aykırı olarak girilen bağit ve yükümlerden Parti tüzel kişiliği sorumlu değildir. Bu takdirde sorumluluk bağita girişen veya yükümü yüklenen kişi veya kişilere aittir.

ALTINCI BÖLÜM

DISİPLİN CEZALARI

Madde 81 — Disiplin cezalarından uyar-
ma, yazılı olarak dikkati çekmektir. Kınama,
Tüzük hükümlerine göre eksik işlemin ku-
surlu görülmesidir.

Geçici çıkarma, partili üyenin bir yıl sü-
re ile ve kesin çıkarma, süresiz olarak parti-
den ilgisinin kesilmesidir.

Kınama cezasına uğrayanlar, o yıl için-
de Yönetim Kurullarına seçilemezler. Seçil-
miş iseler, görevlerinden çekilirler.

Geçici çıkarma cezasına uğrayanlara
parti içinde hiçbir görev verilemez. Bunlar,
Yönetim Kurullarına, kongrelere ve Kurul-
taya hiç bir teklifte bulunamazlar. Ancak
bu hüküm kendilerinin, Parti Tüzüğüne,
Programına, Partinin diğer mevzuatına ve
Parti organlarının bağlayıcı kararlarına uy-
ma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

Uyarma, kınama ve geçici çıkarma ceza-

ları, bu cezalara uğrayan partililerin kayıtlı bulundukları üye kayıt defterlerine işlenir. İl Yönetim Kurulunca alt kademelere duyurulur.

Kesin çıkarma cezasına uğrayanların kayıtları silinir, ad ve soyadları Merkez Yönetim Kurulu tarafından partinin bütün il ve ilçe Yönetim Kurulu Başkanlıklarına bildirilir.

Madde 82 — Disiplin cezaları, aşağıda yazılı hareketleri yapanlara verilir :

- A) Gerçeğe aykırı olarak Partice kendilerine vazife ve yetki verilmiş gibi davrananlara,
- B) Parti teşkilâtı içinde tesanüdü bozanlara ve yerlilik, yabancılık gibi ayrılık uyandıranlara,
- C) Parti menfaatlerine uymayan muhalif yayınlar ve propagandalar yapanlara.
- D) Partililerin şahısları ile uğraşanlara,
- E) Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları ifşa edenlere,
- F) Parti çalışmalarında :

- 1 — Partinin program ve tüzüğüne,
- 2 — Kurultay kararlarına,
- 3 — Yönetmelik hükümlerine ve Parti Meclisi ile Merkez Yönetim Kurulunca alınacak kararlara,
- 4 — Parti Yönetim Kurulları tarafından Program ve Tüzük hükümlerine uygun olarak verilen kararlara uymayanlara,
- 5 — Kanun, Tüzük ve Yönetmelik hükümleriyle verilen görevleri zamanında ve tam olarak yapmayanlarla yetkili organların kararlarına aykırı hareket edenlere;

B) Bütün seçimlerde:

- 1 — Partice aday gösterilen yerlerde bağımsız adaylığını koyanlara veya kendisinin başkaları tarafından aday gösterilmesine göz yumanlara.
- 2 — Diğer bir partinin adaylığını kabul edenlere veya bunu açıkça reddetmeyenlere,

-
- 3 — Parti adayları aleyhinde veya diğer adaylar lehinde açık veya gizli çalışanlara veya bu yolda yardımda bulunanlara,
 - 4 — Özürü olmadığı halde seçimlere katılmayanlara,
 - 5 — Parti listesi dışında bağımsız veya karma liste hazırlayanlara veya bu listeler lehinde çalışanlara,
 - 6 — Parti listesinin bütünlüğü aleyhinde çalışanlara,
 - 7 — Parti oy pusulaları üstünde silinti veya değişiklik yapanlara veya böyle oy pusulaları dağıtanlara,

H) Kongre ve T.B.M.M. Parti Grupları ve İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi grupları işlemlerini ve kararlarını ve yapılan seçim sonuçlarını herhangi bir şekilde tağyir eden veya ettiren veya bunlara teşebbüs edenlere.

Madde 83 — Geçici veya kesin çıkarmayı gerektiren hallerde disiplin cezaları verilir.

mesi için Disiplin Kurullarına sevk kararı almağa yetkili bulunan kurullar, tedbir niteliğinde olmak üzere Disiplin Kuruluna sevkedilen üyeyi parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırabilirler.

Madde 84 — T.B.M.M. Parti Grupları, disiplin konusunda kanuna, Parti Tüzüğüne ve kendi iç yönetmeliğine bağlıdırlar.

Madde 85 — Disiplin Kurulu kararları Merkez Yönetim Kurulu ile İl Yönetim Kurulları tarafından yerine getirilir. İtiraz edilen kararın yerine getirilmesi, ilgilinin isteği üzerine Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla kesinleşinceye kadar geriye bırakılabilir.

Madde 86 — Kesinleşen cezaların affı istenebilir. Af isteği, cezaya uğrayanın yazılı müracaatı ile olur. İl Disiplin Kurulları tarafından verilen uyarma, kınama ve geçici çıkarma cezaları, Merkez Yönetim Kurulu; kesin çıkarma cezası ile Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilen her çeşit ceza da Parti Meclisi tarafından affedilebilir. Merkez Yönetim Kurulu af isteği hakkında karara varmazdan önce ilgili yönetim kurulunun yazılı mütalâasını alır.

Parti Meclisi, af isteği hakkında karara varmazdan önce, ilgili Yönetim Kurulu ile Merkez Yönetim Kurulunun yazılı mütalâasını alır.

46. madde gereğince Grup Disiplin Kurullarınca verilen disiplin cezalarında af yetkisi o disiplin cezasına ilişkin olarak yetkili Grup Disiplin Kuruluna sevk yetkisini kullanmış olan Grup Yönetim Kuruluna aittir.

Bir Partili TBMM üyesi, bu sıfatını sonradan kaybetmişse, hakkında yetkili Grup Disiplin Kurulunca verilmiş disiplin cezası, Parti Meclisince affedilebilir.

46. madde gereğince, birleşik disiplin kurullarınca verilen disiplin cezalarında af yetkisi Parti Meclisine aittir; Parti Meclisi bu konuda karar vermeden önce ilgili Grup Yönetim Kurulu ile Merkez Yönetim Kurulunun mütalâasını alır.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 87 — Bu madde 1. maddeye son fıkra olarak konulmakla kaldırılmıştır.

Madde 88 — Parti tüzük ve programında değişiklik yapma yetkisi Kurultayındır.

Bu hususlara alt değişiklik teklifleri, ancak Genel Başkan veya Parti Meclisi yahut Kurultay üyelerinin yirmide biri tarafından yazılı olarak yapılır.

Madde 89 — Bu Tüzük, Programla birlikte küll teşkil eder ve Kurultayca kabulünü müteakip yürürlüğe girer.

Madde 90 — Kurultay kararı ile Parti fes-holunduğu takdirde Partiye ait malların ne suretle tasfiye olunacağı bu kararda gösterilir.

Madde 91 — 28 Haziran 1938 tarihli ve 2512 sayılı Cemiyetler Kanununun 18, 19, 20, 21, 23 ve 24. maddeleri hükümlerinden Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine aykırı olmayan.

lar, Kurultay, ana kademe kongreleri ve yardımcı kollar kongreleri için de uygulanır.

GEÇİCİ MADDE — TBMM Parti Grup-

larının İç Yönetmelikleri TBMM Grubunca, diğer yönetmelikler ise Parti Meclisince; Meclislerin tatilde bulunduğu süre hariç olmak üzere, 45 gün içinde Tüzük hükümlerine uygun olarak değiştirilir.

Gruplar İç Yönetmeliği ve diğer yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapıncaya kadar, Tüzüğün değişen hükümleri uygulanır.

F İ H R İ S T

	Madde	Sahife
İLKELER	1 — 2	3
BİRİNCİ BÖLÜM		
— ÜYELER	3 — 8	5 12
İKİNCİ BÖLÜM		
— PARTİ ÖRGÜTÜ	9 — 11	13 — 16
— PARTİ GÖREVLİSİ, DELEGE SEÇİM ve KONGRELER	12 — 15	17 — 29
— İL ve İLÇE YÖNETİM KURULLARI	16	29 — 30
— İL ve İLÇE YÖNETİM KURULLARININ GÖREVLERİ	17 — 19	30 — 35
— KURULTAY	20 — 23	35 — 39
— PARTİ MECLİSİ	24 — 27	39 — 42
— GENEL BAŞKAN	28 — 30	42 — 43
— MERKEZ YÖNETİM KURULU	31 — 35	43 — 47
— YARDIMCI KURULUŞLAR	36	47 — 48

- ÖRGÜTLE İLGİLİ		
ORTAK HÜKÜMLER	37 — 43	48 — 52
DİSİPLİN ORGANLARI	44 — 46	52 — 59

UÇUNCU BÖLÜM

- PARTİNİN TBMM GRUPLARI	47 — 50	60 — 63
İL GENEL MECLİSİ ve		
BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI	51 — 53	63 — 64
-- SEÇİMLERDE PARTİ		
ADAYLARININ TESBİTİ	54	64 — 67

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

- TETKİKLER, YAYINLAR		
ve PROPAGANDA	55 — 57	68 — 69

BEŞİNCİ BÖLÜM

- MALİ İŞLER, GELİRLER,		
GELİR KAYNAKLARI	58 — 59	70 — 74
- TBMM ÜYELERİNİN AIDATI		
ADAYLIK ÖZEL AIDATI	60 — 61	74
- SATIŞ BEDELLERİ	62	74 — 75
-- LOKAL İŞLETME		
GELİRLERİ	63	75
- BALO, EĞLENCE, MÜSAMERE,		
KONSER, SPOR MÜSABAKASI,		
KONFERANS GELİRLERİ	64	75
-- PIYANGO GELİRLERİ	65	75
-- BAĞIŞLAR	66	76
-- KREDİLER	67	76
- DEVLETÇE SAĞLANAN GELİR	68	76 — 77

— TAŞINMAZ MAL İKTİSABI	69	77
— GELİR MAKBUZLARI	70	77 — 78
— GİDERLER	71	78
— BÜTÇE ve KESİN HESAP	72 — 80	79 — 82

ALTINCI BÖLÜM

— DISİPLİN CEZALARI	81 — 86	83 — 88
---------------------	---------	---------

YEDİNCİ BÖLÜM

— ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER	87 — 91	89 — 90
— GEÇİCİ MADDE	—	90

Ulusal Basımevi
1972 — Ankara